

Průvodce domácím kinem : když není DVD, postačí i VHS

Domácí kino si můžete postavit i tehdy, nemáte-li dosud DVD přehrávač, ale jen videopřehrávač či videorekordér. Prostorového zvuku si totiž můžete užívat i zde, i když s „malým“ omezením.

Pokud máte doma jen videopřehrávač nebo videorekordér a chcete si užívat výhod domácího kina, nemusíte hned letět do obchodu, koupit DVD přehrávač a nabalit se filmy. I s obyčejným videem lze alespoň částečně dosáhnout dobrého požitku z prostorového zvuku.

Prostorový zvuk i na videu

Určitě jste si někdy všimli, že videokazety, které jste si půjčili nebo koupili, mívají vzadu malý nápis **Dolby Surround**. To znamená, že zvuk je zakódován v prostorovém formátu dle standardu Dolby Surround, případně **Dolby ProLogic** (Dolby ProLogic se od Dolby Surround liší doplněním o centr kanál). Jak je to ale možné, když přehrávač VHS nemá výstup digitálního zvuku jako přehrávač DVD? Kazeta je navíc nahraná analogově, jak tedy může obsahovat prostorový zvuk?

Je to celkem prosté – chlapíci z [Dolby](#) zakódovali prostor do analogového sterea. Pokud takový signál přehrajete na běžné stereo soupravě (sluchátka, televizor), bude znít jako normální stereo. Pokud ale použijete speciální dekodér, uslyšíte zvuk prostorově. Standard Dolby ProLogic, o kterém jsem [psal už dříve](#), se skládá ze čtyř kanálů – levý, pravý, centr a zadní efektové. Existuje ještě standard Dolby ProLogic II, který má dva zadní efektové kanály, které navíc nejsou omezené frekvencemi do 7 kHz. Na rozdíl od DVD (DD nebo DTS) není zvlášť kódován kanál pro nízkofrekvenční efekty LFE (basy, dunění).

Poznámka: DPL II umí také „vykouzlit“ prostorový zvuk i z běžného stereo audia, které není kódované v Dolby ProLogic. Pokud je videokazeta nahraná pouze ve stereu, umí DPL II dekodér udělat prostorový zvuk i z tohoto signálu.

Jen video ale nestačí

Abyste mohli prostorového zvuku využít, potřebujete stejně jako u běžného domácího kina sadu reproduktorů, dekodér a zesilovač. Pokud vám toto chybí, budete poslouchat pouze stereo výstup z televizoru, což zkrátka není ono. Televizory sice mívají možnost pro simulaci prostorového zvuku na dvou reproduktorech, ale uznejte sami, že to má do domácího kina dost daleko.

Je jasné, že zesilovač musí zvládat dekódovat a zesílit zvuk Dolby ProLogic. Receivery pro domácí kino, které se dnes prodávají, umí Dolby ProLogic (II) dekódovat bez problému, takže pokud si vyberete jakýkoliv model z nabídky, nebudete mít problémy. Dříve, ještě před rozšířením DVD, se prodávaly zesilovače (receivery), které zvládaly pouze Dolby ProLogic (II) – i takový zesilovač vám postačí, nicméně pokud budete chtít v budoucnu zakoupit DVD přehrávač, budete mít smůlu – digitální zvuk 5+1 si zkrátka nepustíte (tedy pokud nebude mít přehrávač zabudován receiver). Proto je lepší kupovat přímo zesilovač, který umí DD i DTS (standardy zvuku 5+1) a jste do budoucna v klidu.

Receiver je zesilovač 5+1 zvuku a zároveň FM/AM tuner

5+1 to jistí

K zesilovači potřebujete rovněž patřičný počet reproduktorů. Vzhledem k definici standardu Dolby ProLogic budou bohatě stačit čtyři, nicméně pokud budete chtít v budoucnu sledovat filmy na DVD, stejně budete muset koupit minimálně sadu 5+1. Zadní efektové kanály budou sice přehrávat stejný zvuk (DPL má totiž pouze jeden zadní kanál), nicméně zvuk bude lépe rozvržen do prostoru. Kromě toho díky subwooferu budete mít ze ozvučení filmu lepší požitek – zesilovač umí oddělit nízké frekvence a poslat je do LFE.

I v případě, že nebudete mít 5+1 reproduktorů, ale jen čtyři, nezoufejte. Stačí, když na zesilovači vypnete subwoofer a připojíte pouze jeden zadní efektový reproduktor, který umístíte patřičně do prostoru (za sebe); druhý bude hrát „naprázdno“. Pokud ale mohu radit, sestava 5+1 je daleko lepším řešením, navíc je to dobrá investice do budoucna, kdy si stejně koupíte DVD.

Kvalitní bedny jsou základem pro dobrý zvuk (tyto levnější bedničky budou pro video stačit)

Zapojení je velmi prosté

Pokud máte vše po ruce, můžete videorekordér zapojit do „domácího kina“, pokud to tak můžeme nazývat. Každý videorekordér má na zadní straně kromě patřičných výstupů obrazového signálu (SCART, případně kompozitní cinch a S-Video) také dva cinche pro analogový zvuk (červený a bílý). Ty lze připojit na jakýkoliv zesilovač zvuku, v našem případě receiver, který obsahuje dekodér Dolby ProLogic zvuku. Stačí propojit přehrávač a zesilovač dvěma kabely cinch a je to; při přehrávání pak nastavíte správný zdroj zvuku, vzdálenost reproduktorů, frekvenci, od které má basy přehrávat subwoofer a je to. Nastavení se liší zesilovač od zesilovače, takže zde nějaké obecné rady asi nepomohou.

Poznámka: Receiver se od zesilovače liší zabudovaným rádiovým tunerem AM/FM; vzhledem k tomu, že se se zesilovačem bez tuneru setkáte jen velmi zřídka, lze pojmy receiver a zesilovač libovolně zaměňovat.

Každý receiver má několik funkcí pro zvýraznění prostoru. Pokud vám nestačí standardní nastavení, můžete si přidat efekty, změnit „prostor“, v němž je zvuk reprodukován (hall, theater apod.) a dále se zvukem pracovat – záleží na zesilovači, který použijete. Tyto efekty lze aplikovat i na běžné stereo filmy, které nejsou kódované v DPL. Je ale jasné, že to nebude ono.

Receiver (zesilovač), který vám bude stačit, stojí okolo deseti tisíc korun, jsou i levnější, jsou i dražší (a to o dost). Pokud nemáte žádné větší nároky a budete skutečně zesilovač používat jen k přehrávání VHS, klidně kupte něco levnějšího. Pokud budete chtít časem připojit třeba CD přehrávač, DVD či další zdroj zvuku, bude lepší koupit dražší přístroj; už jen proto, že výstup bude kvalitnější a zařízení bude mít více možností.

Jak připojit „obraz“

Zvuk jsme alespoň částečně vyřešili, Dolby ProLogic sice nedosahuje kvalit DD nebo DTS, ale stále lepší než obyčejné stereo. Nyní přichází na řadu obraz. Ten je na VHS kódován v rozlišení, které nedosahuje ani čtvrtiny rozlišení PAL; uznáte sami, že je to dost málo a nekvalita obrazu se projeví tím více, čím větší budete mít televizor. Některé videokazety mohou být nahrané i v rozlišení S-VHS, který je podstatně kvalitnější, nicméně většina přehrávačů si s ním neporadí - S-VHS přístroje jsou o dost dražší. Na druhou stranu některé přehrávače S-VHS přehrají, ačkoliv jsou klasifikovány pouze jako VHS (např. Panasonic).

Video lze stejně jako DVD přehrávač připojit k televizoru pomocí konektoru **SCART**, **S-Video** (resp. S-VHS) a **kompozitního výstupu**. Nejuniverzálnější je SCART, který může nést jak kompozitní (barva i jas v jednom signálu), tak S-Video (Y/C, jas a barva jsou odděleny) a RGB (složkový signál, kdy jsou zvlášť signály barev) signál. Ovšem není pravidlem, že by SCART u videa nutně musel nést všechny signály, většinou posílá do SCARTu jen kompozitní signál a pokud umí přehrávat i S-VHS, pak i S-Video. Výstup ve formátu RGB mívají jen DVD přehrávače, u videí se s ním setkáte jen zřídka.

Poznámka: Správně tušíte, že výstup obrazu S-VHS (S-Video) má „cosi“ společného se standardem záznamu videa S-VHS. Abyste ale nezaměňovali S-VHS výstup a S-VHS nahrávku, označuji výstup obrazu synonymem S-Video. Pokud video přehrává jen VHS, bude výstup S-VHS pravděpodobně chybět.

Ke SCARTu ještě jedna poznámka: pokud máte přehrávač DVD, který umí využít u SCARTu složkové video RGB, není pravidlo, že ho televizor bude umět využít. U něj totiž může tato možnost chybět, takže si stejně vezme obraz z kompozitu nebo S-Video, a nebude tak kvalitní, jako kdyby zvládal RGB. Např. můj televizor Panasonic má dva vstupy SCART, přičemž AV1 RGB podporuje, ale AV2 už ne. Proto mám na AV1 připojen DVD přehrávač a na AV2 videorekordér. To, s jakými signály umí televizor a videorekordér pracovat, najdete v manuálu.

SCART to jistí

Zatímco konektor 21pinový SCART mají všechny videopřehrávače i televizory, konektory kompozitu a S-Video už nikoliv. Vzácnější je určité konektor hosiden pro S-Video (takový menší „pětikolík“) než kompozitní vstup (žlutý cinch). Vstup S-Video včetně dvou linkových vstupů audia (červený a bílý cinch) bývá na přední straně televizoru a slouží pro připojení kamery, foťáku apod. Tyto tři konektory se rovněž označují jako souhrnně jako RCA. Najdete je i na videu a slouží ke stejnému účelu, můžete si nahrát na video třeba slideshow foťáku.

Vzhledem k tomu, že videopřehrávače či videorekordéry stejně mívají jen výstup SCART, jste volby, jaký výstup použít, ušetření. To je rozdíl oproti DVD přehrávačům, které mají všechny jmenované výstupy a ještě k tomu někdy i složkový výstup YUV v samostatných konektorech (jas, červená a modrá barva). SCART má rovněž výhodu v tom, že na rozdíl od kompozitního signálu a S-Video vede také stereo zvuk ve dvou oddělených kanálech. Díky tomu jen zapojíte SCART konektor do TV a vidíte obraz i slyšíte zvuk.

Pokud byste použili S-Video či kompozitní výstup, musíte ještě připojit zvuk pomocí dvou kabelů cinch (levý a pravý kanál); to ale stejně musíte udělat, pokud připojujete receiver (viz první kapitolu). Máte-li obraz připojen pomocí SCARTu a zároveň používáte receiver (zesilovač) pro prostorový zvuk, je dobré při přehrávání zvuk na TV vypnout, aby nerušil. Případně je možné televizor použít jako středový reproduktor, který pak nebudete potřebovat. I když tato náhrada je sporná, protože do TV jde veškerý zvuk, zatímco do středového reproduktoru jen ten, co tam patří.

Televizor lze připojit i pomocí anténního výstupu, což ale nedoporučuji, obraz bude méně kvalitní než při použití SCARTu. Signál z kazety se totiž musí modulovat do televizního a v televizoru poté zpět. Není to zkrátka ono.

Jaký televizor k VHS?

Pokud neplánujete v blízké době nákup DVD přehrávače, bude vám k přehrávání filmů na videu bohatě stačit televizor s formátem stran 4:3. Je to dokonce lepší, protože filmy jsou na videu nahrány v drtivé většině právě v tomto formátu (vznikl ořezáním okrajů původního 16:9 obrazu - pan&scan). Využijete tak celou plochu obrazovky, na 16:9 televizoru by byl obraz buď zdeformován, nebo - pokud

byste chtěli zachovat proporce - ořezán shora a zdola, takže výsledek by byl, že z původního 16:9 obrazu byste viděli jen malý výřez. Rovněž je možné zobrazit obraz 4:3 bez zoomu, nicméně pak uvidíte po stranách černé pruhy - ani to není ideální. Zkrátka 4:3 televizor je v tomto případě lepší - více informací o konverzi různých typů obrazu na 4:3 a 16:9 televizorech najdete v článku o výběru [televizoru pro domácí kino](#).

Dobrý televizor je základ kvalitního obrazu

Pokud televizor nemáte, případně máte, ale budete si kupovat nový, určitě zvažte nákup přístroje se 100Hz obrazovkou. Výhoda je poměrně jasná, obraz je stabilnější a neunavuje tolik oči (více v článku o [výběru televizoru](#)). Rovněž byste neměli kupovat televizory s příliš malou obrazovkou, pro video je vhodná úhlopříčka 63 cm, případně 55 cm. 100Hz televizor s takovou úhlopříčkou je však už docela drahý, připravte si cca dvacet tisíc korun. Pokud ale již televizor máte a nový kupovat nechcete, jste volby ušetření.

DVD je lepší, ale zatím stále dražší

Zkrátka i videopřehrávač dokáže alespoň částečně suplovat podstatně kvalitnější přehrávač DVD. Ačkoliv si neužijete plně prostorového zvuku a kvalitního 16:9 obrazu, má toto řešení i několik výhod. Videorekordér nebo alespoň videopřehrávač má doma téměř každý, k přehrávání filmů není potřeba dražší 16:9 televizor, protože filmy jsou ve většině případů uloženy ve formátu 4:3 a videokazety jsou levnější jak v obchodech, tak půjčovnách. Na druhou stranu nejlevnější sady domácího kina (5+1 reproduktory plus přehrávač se zesilovačem) stojí tolik, co kvalitní videorekordér. Záleží na vás, jaké máte priority a na co se chcete dívat.

Zdroj: www.zive.cz